

2018 Yılı Asgari Ücret Rakamları ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na Eklenen Geçici 86. ve Geçici 87. Maddelerin Değerlendirilmesi

Hasan DÖNMEZ*

ÖZET

Sosyal politika aracı olarak piyasadaki ücretlerin minimum düzeyini belirleyen asgari ücret, her yıl en çok tartışılan konularından biridir. 2018 yılı asgari ücret tutarıyla ilgili açıklama 29 Aralık 2017 tarihinde yapıldı. Asgari Ücret Tespit Komisyonu (AÜTK), işçilerin bir günlük çalışma karşılığı asgari ücretlerinin, 1.1.2018-31.12.2018 tarihleri arasında 67,65 TL olarak tespitine karar vermiştir. Bu durumda, 2018 yılı brüt asgari ücret aylık 2.029,50 TL, net asgari ücret ise aylık 1.603,12 TL olarak dikkate alınacaktır. 2016 ve 2017 yılının son aylarına gelindiğinde net asgari ücret, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yer alan vergi tarifesinin ikinci dilimi dikkate alındığında ilgili yıldaki tutarın altına düşmekteydi. Bu nedenle, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na asgari ücretlilerden bir kısmının eline geçen ücretin net tutarında meydana gelebilecek azalmayı telafi etmesi amacıyla geçici 86'ıncı madde eklenmiştir. Çalışmamızda, AÜTK'nın 2018 yılı için belirlediği brüt ve net asgari ücret tutarları ele alınacak ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na eklenen geçici 86 ve geçici 87. maddelerin değerlendirilmesi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Asgari Ücret, Net Ücret, Asgari Ücretin İşverene Maliyeti, Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Asgari Geçim İndirimi, Vergi Yükü.

JEL Sınıflandırması: E24, H24, J38.

* E. Gelirler Kontrolörü, Vergi Müfettişi

THE 2018'S MINIMUM WAGE LEVEL AND THE INTERPRETATION OF THE TEMPORARY ARTICLES NR. 86-87 INCORPORATED TO THE INCOME TAX LAW

ABSTRACT

The minimum wage, which determines the minimum level of wages in the market as a means of social policy, is one of the most discussed topics each year. The statement on the minimum wage in 2018 was made on 29 December 2017. The Minimum Wage Determination Commission (MWDC) has determined that the minimum wage of workers for a day's work is determined as TL 67.65 between 1.1.2018 and 31.12.2018. In this case, the gross minimum wage in 2018 will be considered as TL 2.029,50 per month and net minimum wage as TL 1.603.12 per month. By the end of 2016 and 2017, the net minimum wage had fallen below the corresponding amount in the second quarter of the tax certificate in item 103 of the Income Tax Law No. 193. For this reason, provisional Article 86 has been added to the 193 Income Tax Law in order to compensate for the decrease in the net amount of the wage paid by some of the minimum wages. In our work, the gross and net minimum wage amounts determined by the MWDC for 2018 will be covered and the evaluation of provisional 86 and provisional

87 items added to the 193 Income Tax Law will be discussed.

Keywords: Minimum Wage, Net Wage, Minimum Wage Employer Cost, Minimum Wage Determination Commission, Minimum Living Allowance, Tax Burden.

JEL Classification: E24, H24, J38.

GİRİŞ

Asgari Ücret Tespit Komisyonu (AÜTK), 01.12.2017 tarihinde başladığı çalışmalarını 29.12.2017 tarihine kadar sürdürmüş ve yaptığı dört toplantı sonucunda, 2018 yılında uygulanacak olan asgari ücret günlük 67,65 TL olarak belirlemiştir. 2018 yılı brüt asgari ücret aylık 2.029,50 TL, net asgari ücret aylık 1.603,12 TL olarak dikkate alınacaktır. Bu durumda, 2018 yılında net ücret 2017 yılına göre (1.404,06 TL) % 14,18 artış oranı ile 199,06 TL artış göstermiştir.

2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık ayları ve 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretlerde 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle net ücretlerin 2016 yılı için 1.300,99 TL'nin, 2017 yılı için 1.404,06 TL'nin altına düşmesi sonucu sadece 1.300,99 TL ve 1.404,06 TL ile bunun altına düşen tutar arasındaki farkın ilave asgari geçim indirimi yoluyla telafisine yönelik olarak yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda, 2016 yılı için 26/10/2016 tarihli ve 6753 sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ve 2017 yılı için 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 193 sayılı Kanuna geçici 86 ve geçici 87'nci maddeler eklenmiştir.

Asgari ücretlinin 2018 yılında yıllık kümülatif gelir vergisi matrahı 14.800 TL'yi aştığında, asgari ücretli aşan kısmı için %20'lik vergi diliminden vergilendirileceği için 2018 yılında net asgari ücretin aylık 1.603,12 TL'nin altına düştüğünde aradaki farkı telafi etmeyi öngören yasal düzenlemenin yapılması beklenmektedir.

Bu çalışmamızda, 2018 yılı için belirlenen asgari ücret rakamları ve bunun işçi ve işveren üzerindeki etkisi değerlendirilecek ve vergi dilimi nedeniyle ücretleri Ocak ayında aldıkları ücretlerin

altına düşen asgari ücretliler için aradaki farkı telafi etmeyi öngören Gelir Vergisi Kanununun Geçici 86 ve Geçici 87. maddelerinin değerlendirilmesine yer verilecektir.

1. ASGARI ÜCRETİ BELİRLEME SÜRECİ VE ASGARI ÜCRET RAKAMLARI

Asgari Ücret Yönetmeliğinde, işçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret olarak tanımlanan asgari ücret; 4857 sayılı İş Kanunu (İK) 'nun 39'uncu maddesi gereğince, iş sözleşmesi ile çalışın ve bu Kanun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin asgari ücretini tespit etmekle görevli işçi, işveren ve devlet temsilcilerinden oluşan AÜTK tarafından belirlenmektedir.

AÜTK aracılığı ile asgari ücretin asgari sınırları en geç iki yılda bir belirlenmesi gerekmektedir. Fakat uygulamada bir sonraki yılın asgari ücret rakamları her yıl içinde bulunulan yılın Aralık ayında belirlenmektedir.

AÜTK' en az on üyesinin katılımıyla toplanır. Kurul, üye oylarının çoğunluğu ile karar verir. Oyların eşitliği halinde, Başkanın bulunduğu taraf çoğunluğu sağlamış sayılır. Komisyon kararları kesindir. Kararlar Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girer.

2018 yılı için Resmi Gazete'de² yayımlanan komisyon kararına göre asgari ücret rakamları şu şekilde oluşmuştur. İşçinin günlük asgari ücreti; 1.1.2018-31.12.2018 tarihleri arasında 67,65 Türk Lirası'dır. Bu verilere göre aşağıdaki tabloda asgari ücret ve net ücret rakamları gösterilmiştir.

1 Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının tespit edeceği üyelerden birinin başkanlığında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdürü veya yardımcısı, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürü veya yardımcısı, Devlet İstatistik Enstitüsü Ekonomik İstatistikler Dairesi Başkanı veya yardımcısı, Hazine Müsteşarlığı temsilcisi, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığından konu ile ilgili dairenin başkanı veya yetki vereceği bir görevli ile bünyesinde en çok işçiyi bulunduran en üst işçi kuruluşundan değişik işkolları için seçecekleri beş, bünyesinde en çok işvereni bulunduran işveren kuruluşundan değişik işkolları için seçeceği beş temsilciden kurulur.

2 30.12.2016 tarih ve 29934 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Tablo 1: 2018 Yılı Asgari Ücreti ve Unsurları

	01.01.2018-31.12.2018 (TL)
Asgari Ücret (Aylık) ³	2.029,50
Asgari Ücret (Günlük)	67,65
Net Ücret (Aylık)	1.603,12
Net Ücret (Günlük)	46,80

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı asgari ücret verileri dikkate alınarak düzenlenmiştir. <http://www.csgb.gov.tr/> (Erişim:09/01/2018)

2. ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVERENE MALİYETİ

iK'in 32'nci maddesinde brüt ve net ücret kavramlarına dair açıklamalar yapılmıştır. Brüt ücret, yürürlükteki mevzuat hükümleri uyarınca vergi, sosyal güvenlik primi gibi kanuni kesintiler yapılmadan önceki ücrettir. Net ücret ise kanuni kesintiler yapıldıktan sonra ücretin kalan miktarı, diğer bir deyişle işçinin eline geçen tutardır.

İşveren açısından asgari ücret ise, işverenin brüt ücret üzerinden katlanmak durumunda bulunduğu maliyetlerin tamamıdır. Söz konusu maliyetler işçi brüt ücretleri, sigorta primi işveren payı ve işsizlik sigortası primi işveren payından oluşmaktadır.

Aşağıda yer alan tablolarda, 2018 yılı asgari ücretin net tutarı ve işverene düşen maliyet hesaplanmıştır.

Tablo 2: Asgari Ücretin Net Hesabı

	01.01.2018-31.12.2018 (TL)
I. Brüt Asgari Ücret	2.029,50
A- Sigorta Primi işçi Payı (%14)	284,13
B-İşsizlik S.P. işçi Payı (%1)	20,30
C-Gelir Vergisi Matrahı (I- A+B)	1.725,07
D-Hesaplanan Gelir Vergisi (C*%15)	258,76
E-Asgari Geçim indirimi (Bekar) ⁴	152,21
F-Gelir Vergisi (D-E)	106,55
G-Damga Vergisi (7,59)	15,40
H-işçiden Kesintiler Toplamı (A+B+F+G)	426,38
II. Net Asgari Ücret	1.603,12

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, <http://www.csgb.gov.tr/> (Erişim:09/01/2018)

Tablo 3: Asgari Ücretin İşverene Maliyeti

	01.01.2018-31.12.2018 (TL)
I. Brüt Asgari Ücret	2.029,50
A-Sigorta Primi işv. Primi (% 15,5) ⁵	314,57
B-İşsizlik S.P. işv. Payı (%2)	40,59
C Sigorta Primleri Toplamı (A+B+C)	355,16
II. Asgari Ücretin İşverene Maliyeti (I+D)	2.384,66

Kaynak: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, <http://www.csgb.gov.tr/> (Erişim:09/01/2018)

3 16 yaş altı ve 16 yaş üstü sınırı 01.01.2014 tarihi itibarı ile son verilmiştir olup, tek asgari ücret uygulanmaktadır.

4 Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu 32. maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim indirimi uygulanmıştır.

5 5510 sayılı Kanununun 81. maddesinin (i) bendine göre, bentte belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanununun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanununun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunca 2018 yılı için belirlenen asgari ücret, 2016 yılında başlanan yeni uygulamaya göre devam edecek ve 2018 yılının tamamı için geçerli olacaktır. Bu nedenle, belirlenen asgari ücret tutarının yılın ikinci yarısında asgari ücrette bir artış söz konusu olmayacaktır.

2018 yılında çalışan bir asgari ücretliye, işveren tarafından aylık 2.029,50 TL asgari ücret verilmektedir. İşveren bu tutar üzerinden ayrıca, % 17,5'lik oran ile 355,16 TL tutarında işveren sigorta primi ödemektedir. Bu durumda 2018 yılında çalışan bir asgari ücretlinin işverene maliyeti aylık 2.384,66 TL olmaktadır. Bu maliyetin % 67,23'ü (1.603,12 TL) çalışanın eline geçerken, kalan (781,54/2.384,66) % 32,77'lik kısım olan 781,54 TL'si kesinti ve işveren sosyal güvenlik prim ödemelerinden oluşmaktadır. Söz konusu kesintinin

(781,54 TL), 355,16 TL'si SGK Primlerinden, kalan (GV: 106,55 TL, DV: 15,40 TL) 121,95 TL ise vergiden oluşmaktadır.

2017 yılına ilişkin yeniden değerlendirme oranı % 14,47 olarak hesaplanmış ve 11 Kasım 2017 tarihli ve 30237 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 484 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile duyurulmuştur. 2018 yılında ücret ve ücret dışındaki gelirler için uygulanacak olan vergi tarifelerinin gelir dilimleri, bu oran dikkate alınmak suretiyle Maliye Bakanlığı tarafından hesaplanmış ve 29 Aralık 2017 tarihli ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 302 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile duyurulmuştur. Söz konusu tebliğdeki bilgiler çerçevesinde, 2018 yılında elde edilen ücret gelirler için uygulanacak olan gelir vergisi tarifeleri aşağıda yer aldığı gibidir.

Tablo 4: 2018 Yılında Ücret Gelirlerine Uygulanacak Gelir Vergisi Tarifesi

Gelir Dilimi	Vergi Oranı
14.800 TL'ye kadar	15%
34.000 TL'nin 14.800 TL'si için 2.220 TL, fazlası	20%
80.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL (ücret gelirlerinde 120.000 TL'nin 34.000 TL'si için 6.060 TL), fazlası	27%
80.000 TL'den fazlasının 80.000 TL'si için 18.480 TL, (ücret gelirlerinde 120.000 TL'den fazlasının 120.000 TL'si için 29.280 TL), fazlası	35%

Kaynak: Gelir Vergisi Genel Tebliği (Seri No: 302)

Asgari ücretli, 2018 yılında yıllık kümülatif gelir vergisi matrahı 14.800 TL'yi aştığında, aşan kısmı için %20'lik vergi diliminden vergilendirilecektir. Diğer ücretle veya fazla mesai durumunda %20'lik vergi dilimine daha önce ulaşacak olan kişinin net ücreti de bu tarihten itibaren azalacaktır.

Asgari geçim indirimi Gelir Vergisi Kanunu'nun⁶ (GVK) 32'nci maddesinde düzenlenmiştir. Bunun yanında, asgari geçim indirimi uygulamasına ilişkin olarak GVK'nın 265 Seri No.lu Genel Tebliği'nde açıklamalar yapılmıştır. Asgari geçim indirimi yazımının konusunu oluşturmamaktadır. Bununla birlikte okuyucuların bilgi sahibi olması açısından, GVK'nın 32'nci maddesi çerçevesinde asgari geçim indirimi tutarının hesaplanması anlatılacak ve 2018 yılı için hesaplanan asgari geçim indirim tutarları ay bazında verilecektir.

Asgari geçim indirimi; ücretin elde edildiği tak-

vim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının; 6645 sayılı Kanun gereğince 01.05.2015 tarihinden itibaren mükellefin kendisi için % 50'si, çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10u, çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5, üçüncü çocuk için %10, diğer çocuklar için % 5'idir.⁷ Gelirin kısmî döneme ait olması halinde, ay kesirleri tam ay sayılmak suretiyle bu süreye isabet eden indirim tutarları esas alınır. Asgari geçim indirimi, bu açıklamalara göre belirlenen tutar ile 103'üncü maddedeki gelir vergisi tarifесinin birinci gelir dilimine uygulanan oranın çarpılmasıyla bulunan tutarın, hesaplanan vergiden mahsup edilmesi suretiyle uygulanır. Yıllık olarak ücretliye ödenecek asgari geçim indirimi tutarının hesaplanması aşağıdaki formüle göre bulunabilecektir.

6 31.12.1960 tarih ve 10700 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

7 01.05.2015 tarihinden önceki uygulamada çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5 diğer çocuklar için % 5'idi.

$$\text{A.G.i. Yıllık Tutarı} = (\text{Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı} \times \text{A.G.i. Oranı}) \times \%15^8$$

Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı, ücretlinin asgari geçim indiriminden bir yıl boyunca faydalanacağı net menfaattir. Aylık ücret ödemelerinde ise hesaplanan yıllık tutarın 12'ye bölünmesi suretiyle aylık asgari ücret bulunacak ve bir ay içerisinde yararlanılabilecek asgari geçim indirimi tutarı, yıllık olarak hesaplanan tutarın 1/12'sini geçemeyecektir. Bu durumda, asgari ücretin aylık tutarı ise;

$$\text{A.G.i. Aylık Tutarı} = \text{A.G.i. Yıllık Tutarı} / 12$$

Tablo 5: Asgari Geçim indiriminin Hesaplanmasına ilişkin Tablo⁹⁻¹⁰

Ücretlinin Medeni Durumu (1)	Oran (%) (2)	MATRAH (Yıllık Brüt Asgari Ücret X AGi Oranı) (3)	İndirim Tutarı [(3) X %15] (4)	Aylık Tutar [(4)/12] (5)
Bekar	50	12.177,00	1.826,55	152,21
Evlî Eşi Çalışmayan	60	14.612,40	2.191,86	182,66
Evlî Eşi Çalışmayan 1 Çocuklu	67,5	16.438,95	2.465,84	205,49
Evlî Eşi Çalışmayan 2 Çocuklu	75	18.265,50	2.739,83	228,32
Evlî Eşi Çalışmayan 3 Çocuklu ¹¹	85	20.700,90	3.105,14	258,76
Evlî Eşi Çalışan	50	12.177,00	1.826,55	152,21
Evlî Eşi Çalışan 1 Çocuklu	57,5	14.003,55	2.100,53	175,04
Evlî Eşi Çalışan 2 Çocuklu	65	15.830,10	2.374,52	197,88
Evlî Eşi Çalışan 3 Çocuklu	75	18.265,50	2.739,83	228,32
Evlî Eşi Çalışan 4 Çocuklu	80	19.483,20	2.922,48	243,54
Evlî Eşi Çalışan 5 Çocuklu	85	20.700,90	3.105,14	258,76

Kaynak: <http://www.gib.gov.tr/yârdim-ve-kaynaklar/sikca-sorulan-sorular> (Erişim:09/01/2018)

Türk vergi sisteminde, 01.01.2008 tarihinden itibaren elde edilen ücret gelirleri için asgari geçim indirimi¹² uygulamasına geçilmiştir. Ücretlilerin, aylık vergi matrahı üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından, asgari geçim indirimi tutarının indirilmesi, diğer bir deyişle uygulamanın, vergiden indirim şeklinde uygulanması, ücretlinin vergi yükünü azaltmaktadır.

3. NET ASGARİ ÜCRET FARKI İLE İLGİLİ 2016 ve 2017 YILLARI İLAVE ASGARİ GEÇİM UYGULAMASI

26/10/2016 tarihli ve 6753 sayılı Kanun ile 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 86'ncı madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 86 – 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri bu Kanunun 103 üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle 32'nci maddedeki esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2016 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilir. Bu fıkrada geçen net ücret, yasal kesintiler sonrası ücret tutarına asgari geçim indiriminin ilavesi sonucu oluşan ücreti ifade eder.

Bu Kanunun bu maddeye aykırı olan hükümleri 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık ayları için uygu-

⁸ 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103. maddesinde yazılı tarifenin birinci gelir dilimine karşılık gelen orandır.

⁹ Asgari ücret; 2018 yılı için aylık 2.029,50 TL yıllık 24.354,00 TL olarak dikkate alınmıştır.

¹⁰ www.gib.gov.tr/Sıkça Sorulan Sorular/Asgari Geçim indirimi Uygulaması

¹¹ Asgari ücretin 2018 yılı Gelir Vergisi tutarı aylık 258,76 TL olduğundan asgari geçim indirimi 2018 yılında aylık 258,76 TL'yi aşamayacaktır.

¹² Asgari geçim indirimi uygulamasından ücretleri gerçek usulde vergilendirilen gerçek kişiler yararlanabilmektedir.

lanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile mahsup şeklini ve dönemini belirleme-ye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 193 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici 87’nci madde eklenmiştir.

“2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri bu Kanunun 103’üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle 32’nci maddedeki esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2017 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilir. Bu fıkrada geçen net ücret, yasal kesintiler sonrası ücret tutarına asgari geçim indiriminin ilavesi sonucu oluşan ücreti ifade eder.

Bu Kanunun bu maddeye aykırı olan hükümleri 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık ayları için uygulanmaz.

Bu maddenin yayımlandığı tarih itibarıyla birinci fıkrada yer alan dönemlere ilişkin olarak verilmiş olan muhtasar beyannamelerde beyan edilen ve birinci fıkra hükmü kapsamında ilave asgari geçim indirimi uygulanamaması nedeniyle çalışanlarca fazla ödenen vergiler, bunlara iade edilmek üzere, vergi sorumlularınca bu maddenin yayımı tarihinden sonra verilecek muhtasar beyannameler üzerinde hesaplanan vergiden mahsup edilmek suretiyle reddolunur.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ile mahsup şeklini ve dönemini belirleme-ye Maliye Bakanlığı yetkilidir.”

28/10/2016 tarih ve 29871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 294 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile geçici 86. maddeye ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

06.12.2017 tarih 30262 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 299 Seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği ile geçici 87. maddeye ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Uygulamaya ilişkin esaslar aşağıdaki gibidir;

1- 193 sayılı Kanunun 103’üncü maddesinde

yazılı tarife nedeniyle; 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri 1.300,99 TL’nin altına düşen hizmet erbabının ücretleri ilave asgari geçim indirimi ile 1.300,99 TL’ye tamamlanacaktır. 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin net ücretleri 1.404,06 TL’nin altına düşen hizmet erbabının ücretleri ilave asgari geçim indirimi ile 1.404,06 TL’ye tamamlanacaktır.

2- 193 sayılı Kanunun 32’nci maddesinde yer alan esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2016 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücret 1.300,99 TL, 2017 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücret 1.404,06 TL’dir. Ödenen 1.300,99 TL ile 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücret arasındaki fark tutar ile 1.404,06 TL ile 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarına ilişkin olarak aylık hesaplanan net ücret arasındaki fark tutar, 265 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği’nde belirtilen esaslara göre düzenlenen asgari geçim indirimi bordrosunda hesaplanan asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilecektir.

3- Asgari geçim indirimi bordrosunda yer alan ilave tutar dâhil toplam asgari geçim indirimi tutarı, ücret ödemesinin yapıldığı döneme ilişkin ücret bordrosunun “Asgari Geçim indirimi” satırına aktarılacaktır.

4- 2016 yılı için, hesaplanan ilave tutar dâhil toplam asgari geçim indirimi tutarı, hizmet erbabının ücreti üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir. Mahsup işleminin yapılabilmesi için, söz konusu tutarın ücretlilere ödenmiş olması gerekmektedir. 2017 yılı Eylül ve Ekim ayları için hesaplanan ve ilave asgari geçim indiriminden faydalanılmamış olan fark tutarlar, ücretlinin Kasım ayına ait Asgari Geçim indirimi Bordrosunda yer alan asgari geçim indirimine eklenmek suretiyle mahsup edilecektir. Bu suretle mahsup edilemeyen bir tutarın kalması halinde kalan bu tutar, daha sonraki aylarda verilecek muhtasar beyannameler üzerinde yukarıda açıklanan esaslar çerçevesinde mahsup edilecek olup söz konusu dönemlere ait muhtasar beyannameler için bu nedenle düzeltme yapılmayacaktır.

5- Asgari geçim indiriminin toplamı, ücretlinin o aydaki ücretinden kesilen gelir vergisinden fazla olamayacaktır.

6- Asgari geçim indiriminin hesaplanması ve uygulanmasına ilişkin olarak 294 ve 299 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliğlerinde yer alma-

yan hususlar hakkında 265 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde yer alan açıklamalar dikkate alınacaktır.

ÖRNEK 1 (2016 yılı için): Bekâr ve çocuksuz olan hizmet erbabı Bay (A)'nın 2016 yılı Ocak ayında asgari geçim indirimi dâhil net ücreti 1.300,99 TL'dir.

193 sayılı Kanununun 103'üncü maddesinde yer alan vergi tarifesi nedeniyle Bay (A)'nın, 2016 yılı Ekim ayı net ücreti ise 1.231,08 TL'ye düşmektedir.

Bu hizmet erbabının söz konusu dönemde eline geçen ücretinin 1.300,99 TL'nin altında kalan kısmı olan (1.300,99-1.231,08=) 69,91 TL asgari geçim indirimine ilave edilerek hizmet erbabına ödenecektir.

Böylece, örneğimizdeki bekâr ve çocuksuz hizmet erbabının, 2016 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında vergi tarifesinin ikinci dilimine girmesinden kaynaklanan aylık 69,91 TL'lik tutar, asgari geçim indirimi yoluyla telafi edilecek ve kendisine 1.300,99 TL ödenecektir.

ÖRNEK 2 (2017 yılı için): Bekâr ve çocuksuz olan hizmet erbabı Bay (A)'nın 2017 yılı Ocak ayında asgari geçim indirimi dâhil net ücreti 1.404,06 TL'dir.

193 sayılı Kanununun 103'üncü maddesinde yer alan vergi tarifesi nedeniyle Bay (A)'nın, 2017 yılı Eylül ayı net ücreti 1.374,17 TL'ye, Ekim, Kasım ve Aralık ayları net ücreti ise 1.328,52 TL'ye düşmektedir.

Bay (A)'nın işvereni (T) A.Ş. 2017 yılı Eylül ve Ekim aylarına ilişkin muhtasar beyannamelerini kanuni süresinde vermiştir. Dolayısıyla Bay (A) için Eylül ve Ekim aylarında ilave asgari geçim indirimi uygulanamamıştır.

Bu durumda, işveren (T) A.Ş. Bay (A)'nın; Eylül ayı için hesaplanan 29,89 TL, Ekim ayı için hesaplanan 75,54 TL ilave asgari geçim indirimi tutarı toplamı olan (29,89+75,54=) 105,43 TL'yi, 2017 yılı Kasım ayındaki (75,54 TL) ilave asgari geçim indirimi ile birlikte, Kasım ayı için 2017 yılı Aralık ayında vereceği muhtasar beyanname üzerinde mahsup edecektir.

Buna göre, Bay (A)'nın ilave asgari geçim indirimi tutarları dâhil, Kasım ayında yararlanacağı asgari geçim indirimi tutarı toplamı (Eylül ayı için 29,89 TL, Ekim ayı için 75,54 TL, Kasım ayı için 75,54 TL ilave asgari geçim indirimi ile Kasım ayı

için normal asgari geçim indirimi 133,31 TL) 314,28 TL'dir. Ancak, bu dönemde Bay (A) için hesaplanan gelir vergisi 302,17 TL olduğundan, asgari geçim indirimi tutarı da ödenmesi gereken vergiden fazla olamayacağından, bu hizmet erbabına asgari geçim indirimi olarak ödenecek tutar en fazla 302,17 TL olacaktır. Bay (A) adına 2017 yılı Kasım ayı için hesaplanan vergi tutarının yetersizliği nedeniyle yararlanılamayan (314,28-302,17=) 12,11 TL asgari geçim indirimi ise daha sonraki dönem için verilecek muhtasar beyannamede mahsup edilecektir.

Böylece, örneğimizdeki hizmet erbabının, 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım ve Aralık aylarında vergi tarifesinin ikinci dilimine girmesinden kaynaklanan kaybı, ilave asgari geçim indirimi yoluyla telafi edilecek ve kendisine söz konusu aylar için 1.404,06 TL ödenecektir.

Asgari ücretlilerin 2016 yılı Ekim ayında, 2017 Eylül ayında karşılaştıkları "vergi dilimi" sorunu, Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 86. ve geçici 87. maddeleri ile çözülmüştür. 2018 yılında da asgari ücretlinin yıllık kümülatif gelir vergisi matrahı 14.800 TL'yi aştığında, asgari ücretli aşan kısmı için %20'lik vergi diliminden vergilendirileceği için net asgari ücretin aylık 1.603,12 TL'nin altına düşeceğinden aradaki farkı telafi etmeyi öngören yasal düzenlemenin yapılması beklenmektedir.

SONUÇ

2018 yılında çalışan bir asgari ücretliye, işveren tarafından aylık 2.029,50 TL asgari ücret verilmektedir. Bu tutarın 1.603,12 TL'si çalışanın eline geçerken, kalan 426,38 TL'si kesinti ve işveren sosyal güvenlik prim ödemelerinden oluşmaktadır. Söz konusu kesintinin (GV: 106,55 TL, DV: 15,40 TL) 121,95 TL'si vergilerden geriye kalan 355,16 TL ise SGK Primlerinden oluşmaktadır. Asgari ücretteki söz konusu vergi kesintilerin dışında, katma değer vergisi, özel tüketim vergisi gibi dolaylı vergilerin de işçiye doğrudan yansıtıldığı düşünüldüğünde işçi üzerindeki vergi yükünün daha da arttığı gözlemlenmektedir.

2016 yılı Ekim, Kasım, Aralık ve 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarına ilişkin, net ücretleri 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yazılı tarife nedeniyle 32'nci maddedeki esaslara göre sadece kendisi için asgari geçim indirimi hesaplanan asgari ücretlilere 2016 ve 2017 yılı Ocak ayına ilişkin ödenen net ücretin altında kalanlara, bu tutar ile 2016 yılı Ekim, Kasım, Aralık ve 2017 yılı Eylül, Ekim, Kasım, Aralık aylarına iliş-

kin olarak aylık hesaplanan net ücreti arasındaki fark tutar, ücretlinin asgari geçim indirimine ayrıca ilave edilmiştir. 2018 yılında da benzer bir düzenlemenin uygulamaya konulacağı beklenmektedir. Söz konusu düzenleme ile net asgari ücretin 1.603,12 TL'nin altına inmesi önlenecektir.

KAYNAKÇA

4857 Sayılı İş Kanunu

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu

5510 Sosyal Sigortalar Ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

25540 Sayılı Asgari Ücret Yönetmeliği

6753 sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

7061 sayılı Bazı Vergi Kanunları ile Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

294 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği

299 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği

Dönmez, Hasan, Gelir Vergisi Kanunu Kapsamında Gelir Vergisi Stopajı Teşviki (Geçici Madde 80), Vergi Sorunları Dergisi, İstanbul, Mart 2013, Sayı: 294

www.gib.gov.tr/Sıkça_Sorulan_Sorular/Asgari_Gecim_indirimi_Uygulaması (Erişim Tarihi: 01.09.2018)